

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

COMUNICARE ÎN LIMBA MAGHIARĂ MATERNĂ

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

MAGYAR ANYANYELVI KOMMUNIKÁCIÓ

Tanterv az anyanyelv oktatásához a
Waldorf iskolák előkészítő, I. és II. osztályában

aprobată prin ordinul ministrului
nr. 4825/28.10.2014

NOTĂ DE PREZENTARE

Pedagogia Waldorf a dezvoltat un concept propriu cu privire la studiul limbii și literaturii materne. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: *receptarea mesajului oral/ scris și formele convenționale de exprimare orală/ scrisă*. Din interacțiunea acestora ia naștere *capacitatea de comunicare* ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii. În esență, acesta este scopul comunicării în limba maternă.

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile – forme și structuri stabile – care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea selectării de către învățător a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale. Astfel, povestirea zilnică a învățătorului, în partea de final a orei principale, indiferent de materia predată, ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din școlile Waldorf: basme în clasa pregătitoare și în clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a etc. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii, care preiau cu ușurință elemente specifice de limbaj, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial – *dezvoltarea capacității de receptare și de exprimare a mesajului oral*.

Un element specific pedagogiei Waldorf este *partea ritmică*. Aceasta presupune afectarea unui timp, de regulă 20-30 min. la începutul fiecărui curs principal, în care învățătorul și copiii rostesc împreună poezii și frământări de limbă, intonează cântece, în alternanță. Acest moment al zilei de școală se constituie ca fundament pentru latura socială a educației. În domeniul lingvistic este cu atât mai necesară o astfel de activitate, cu cât *dezvoltarea comunicării (capacitatea de exprimare proprie) nu se poate realiza decât în interacțiune cu ceilalți semenii, în sfera socialului*.

De o deosebită importanță pentru pedagogia Waldorf este modul specific în care aceasta așează, înaintea capacității de receptare a mesajului scris (citirea/ lectura), capacitatea de exprimare scrisă. Printr-o asemenea răsturnare de situație se urmărește respectarea unui principiu de bază al pedagogiei contemporane, întrucât este știut faptul că achizițiile cognitive devin mai solide dacă sunt susținute de activitatea proprie a copilului. Pedagogia Waldorf înțelege prin activitate efortul concret, fizic și intelectual, pe care îl face copilul. Astfel, în clasa pregătitoare și în clasa I copiii sunt conduși întâi către scriere și apoi către citire. Ei citesc la început numai ceea ce au scris ei înșiși, după modelul învățătorului. Citirea vine de la sine pentru fiecare copil, în ritm propriu. Copiii sunt activați mai ușor în ceea ce privește scrisul, care solicită mai puternic motricitatea.

În predarea literelor, pedagogia Waldorf propune o cale accesibilă vârstei copilului de 6-7 ani. Astfel, învățătorul pornește de la o poveste pe care o expune copiilor și pe care apoi o reia în ziua următoare, realizând pe tablă un desen sugestiv pentru copii. În același timp, copiii desenează în caietele proprii imaginea din poveste. Din desenul realizat pe tablă și în caiete se desprinde forma literei, fie din conturul elementelor imaginate, fie din atitudinea personajelor. Accentul se pune în acest fel pe calitatea scrierii și nu pe cantitate, întrucât copiii sunt îndrumați să perceapă formele în relație cu simțurile proprii. Cunoștințele dobândite în acest mod devin mai solide și au ca bază memoria afectivă, pe care psihologii contemporani o consideră de o eficiență superioară. Experiența practică a demonstrat că astfel se acționează cu succes împotriva apariției deficiențelor de scriere-citire. Din această cauză, în funcție de componența clasei și de gradul de dezvoltare a copiilor, învățătorul poate introduce scrierea literelor mari de tipar fie în clasa pregătitoare, fie la începutul clasei I.

Folosirea instrumentelor de scris, de la crete groase de ceară (clasa pregătitoare) la creioane cerate sau creioane colorate (clasele I și a II-a) la stilou (din clasa a III-a), reprezintă pentru pedagogia Waldorf o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică, realizându-se astfel dezvoltarea capacității de exprimare scrisă.

Caracterul holistic, interdisciplinar reprezintă un alt element specific pedagogiei

Waldorf. Dezvoltarea competențelor de comunicare în limba maternă se realizează și în cadrul altor domenii de învățământ: arte plastice, muzică etc.

Programa cuprinde următoarele elemente:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar;
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- literatură recomandată
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Comunicare în limba maghiară maternă* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Comunicarea verbală
- Dezvoltarea abilității de citire
- Dezvoltarea abilității de exprimare în scris

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>1.1. Sesizarea semnificației globale a unui scurt mesaj audiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; • realizarea unui desen pentru a indica despre ce este vorba în mesajul audiat; • oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de poveștile audiate; • oferirea de replici afirmative/ negative la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală; • participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului. 	<p>1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj oral, accesibil, rostit cu claritate</p> <ul style="list-style-type: none"> • sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; • realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea audiată; • oferirea de răspunsuri scurte la întrebări simple legate de povestirile audiate; • oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; • participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului. 	<p>1.1. Sesizarea semnificației globale a unui mesaj din texte accesibile variate</p> <ul style="list-style-type: none"> • sesizarea relației dintre imaginea desenată și mesajul audiat; • realizarea unui desen pentru a indica o scenă semnificativă din povestirea/ fabula audiată; • oferirea de răspunsuri la întrebări simple legate de povestirile/ fabulele audiate; • oferirea de completări la enunțuri scurte care testează înțelegerea globală a textului audiat; • participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului.
<p>1.2. Recunoașterea câtorva detalii dintr-un mesaj scurt, rostit clar și rar</p> <ul style="list-style-type: none"> • numirea personajului/ personajelor dintr-o poveste audiată; • oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: „Cine? Ce? Unde? Cum?”; • oferirea de replici afirmative/ negative la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); • selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/ cuvinte, utilizând indicarea prin semne; • îndeplinirea unei instrucțiuni simple 	<p>1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un mesaj rostit cu claritate</p> <ul style="list-style-type: none"> • numirea personajului/ personajelor dintr-o poveste/ povestire/ fabulă audiată; • oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: „Cine? Ce? Unde? Cum?”; • oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele personajului, locul corect în care se petrece acțiunea, autorul); • selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/ cuvinte, • îndeplinirea unor instrucțiuni exersate prin jocuri; • îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, 	<p>1.2. Recunoașterea unor detalii dintr-un text audiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • numirea personajului/ personajelor dintr-o poveste/ povestire/ fabulă audiată; • oferirea de răspunsuri la solicitarea de informații elementare: „Cine? Ce? Unde? Cum?”; • oferirea de replici la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text (ex. numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea); • selectarea detaliului corect dintr-un set de enunțuri/ cuvinte; • îndeplinirea unei instrucțiuni exersate prin jocuri; • îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni,

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>exersate prin jocuri;</p> <ul style="list-style-type: none"> • îndeplinirea unor sarcini, instrucțiuni, adresate individual sau grupului; • formularea de răspunsuri la întrebări. 	<p>adresate individual sau grupului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat. 	<p>adresate individual sau grupului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • formularea de răspunsuri la întrebări despre conținutul unui text audiat.
<p>1.3. Identificarea sunetului inițial și/ sau final dintr-un cuvânt, a cuvintelor din enunțuri rostite clar și rar</p> <ul style="list-style-type: none"> • indicarea sunetelor/ silabelor/ cuvintelor percepute prin diferite semne: bătăi din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc. (ex. „Puneți pe masă atâtea nuci câte cuvinte ați auzit.”); • numărarea cuvintelor dintr-un enunț; • stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; • dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unui cuvânt; • punerea în corespondență a unui cuvânt rostit cu imaginea potrivită desenată. 	<p>1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte din enunțuri rostite cu claritate</p> <ul style="list-style-type: none"> • memorarea unor cuvinte percepute; • indicarea sunetelor/ silabelor/ cuvintelor percepute prin diferite semne: bătăi din palme, ridicarea unui deget, a unui obiect, • numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; • stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din enunțuri orale; • dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte/ propoziții; • punerea în corespondență a unor mesaje cu imaginile potrivite desenate. 	<p>1.3. Identificarea sunetelor și silabelor în cuvinte și a cuvintelor în enunțuri din mesaje rostite cu claritate, în contexte de comunicare familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • indicarea sunetelor/ silabelor/ cuvintelor percepute prin diferite semne: bătăi din palme, castane puse pe bancă, sărituri etc.; • identificarea vocalelor și consoanelor în silabe și cuvinte; • formarea unor cuvinte din silabe date; • numărarea cuvintelor dintr-un enunț cu voce tare și în gând; • dezvoltarea sau simplificarea unui enunț audiat, prin adăugarea sau scoaterea unor cuvinte; • jocuri de tip „Fazan”, „Cuvinte alintate”; • punerea în corespondență a unor cuvinte rostite cu imaginile potrivite desenate.
<p>1.4. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajelor orale, în contexte de comunicare cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; • formulări de răspunsuri la întrebări; • exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; • jocuri de rol de tipul „emițător-receptor”, vizând formarea comportamentului de ascultător; • audierea unor povești povestite de adulți 	<p>1.4. Manifestarea interesului față de receptarea mesajelor orale, emise de mai mulți interlocutori</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; • formulări de răspunsuri la întrebări; • exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; • jocuri de rol de tipul „emițător-receptor”, vizând formarea comportamentului de ascultător; • audierea unor povești spuse de profesor 	<p>1.4. Manifestarea interesului față de o varietate de mesaje orale</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de ascultare și de confirmare a înțelegerii mesajului ascultat; • formulări de răspunsuri la întrebări; • exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; • jocuri de rol de tipul „emițător-receptor”, vizând formarea comportamentului de ascultător; • audierea unor povești/ fabule spuse de profesor sau de copii;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>sau de copii;</p> <ul style="list-style-type: none"> participarea la activități de tipul „tu ești ecoul meu” (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii); 	<p>sau de copii;</p> <ul style="list-style-type: none"> participarea la activități de tipul „tu ești ecoul meu” (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau copii); participarea la activități de tipul „ce am observat astăzi în drum spre școală”, în care copiii ascultă povestiri cu sens spuse de copii sau adult. 	<ul style="list-style-type: none"> participarea la activități de tipul „tu ești ecoul meu” (reproducerea unor enunțuri formulate de adult sau de copii); participarea la activități de tipul „ce am observat astăzi în drum spre școală”, în care copiii ascultă povestiri cu sens spuse de copii sau de profesor.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>2.1. Rostirea corectă a sunetelor și a silabelor în enunțuri simple</p> <ul style="list-style-type: none"> realizarea zilnică a unei părți ritmice în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii scurte, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte ce au legătură cu anotimpul, sărbătorile anului; reglarea tonului, volumului și vitezei vorbirii, prin rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; jocuri de cuvinte (de tip „Fazan”, în care criteriul poate fi nu numai ultima silabă, ci și ultimul sunet); formularea de enunțuri folosind cuvinte date; rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior. 	<p>2.1. Rostirea corectă a unor recitative, poezii, enunțuri proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, cântece, recitarea de poezii, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; formularea de enunțuri folosind cuvinte date; rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflöte. 	<p>2.1. Rostirea corectă a unor poezii, fabule, a unor enunțuri proprii în situații variate de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> realizarea zilnică a unei părți ritmice ce are legătură cu anotimpul, sărbătorile anului și în care copiii, așezați în cerc, exersează în cor: jocuri de dicție, frământări de limbă, cântece, recitarea de poezii, fabule, reproducerea de ghicitori și enunțuri scurte etc.; rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii; jocuri de cuvinte însoțite de mișcare, ritm; formularea de enunțuri folosind cuvinte date; rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior; reglarea expirației necesare comunicării verbale prin învățarea și exersarea zilnică a cântatului la blockflöte.

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>2.2. Participarea la dialoguri scurte, în situații de comunicare uzuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; • participarea la jocuri de rol: „La doctor”, „La telefon”, „În parc”, „La cumpărături”, „O zi în familie”, „Aniversări” etc.; • formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor; • formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare. 	<p>2.2. Povestirea unor activități la care a participat direct, prin intermediul unor mesaje simple în contexte familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare și solicitare, potrivite interlocutorului, dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes; • participarea la jocuri de rol; • formularea de sarcini, instrucțiuni adresate colegilor; • formularea, completarea de enunțuri care să conțină comparații sau distincții între obiecte familiare. 	<p>2.2. Povestirea parțială sau integrală a unor legende, fabule audiate</p> <ul style="list-style-type: none"> • întrebări și răspunsuri referitoare la legenda/ fabula audiată; • povestire cu ajutorul învățătorului; • jocuri de roluri având ca suport fabule și legende; • dramatizări după povești cunoscute; • exerciții de identificare a titlului, a autorului, a textului propriu-zis.
<p>2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte uzuale</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei comunicative și a capacității de a interveni în actul comunicării; • exerciții de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; • conversații în grup pe teme date; • dramatizări după povești cunoscute. 	<p>2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, în contexte familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de stimulare și dezvoltare a dorinței de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; • exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog; • dramatizări după povești cunoscute. 	<p>2.3. Manifestarea interesului pentru a exprima oral idei, păreri și sentimente, în contexte variate</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de stimulare și dezvoltare a inițiativei de comunicare și a capacității de a interveni în actul comunicării; • exerciții-joc de utilizare a unor formule de adresare, de menținere și de încheiere a unui dialog.
<p>2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un dialog</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. „Spune și dă mai departe”, „Repetă și continuă”, „Statuile vorbitoare” etc.; • dezvoltarea inițiativei comunicative și a capacității de a interveni politicos în actul 	<p>2.4. Familiarizarea cu regulile elementare ale comunicării într-un grup</p> <ul style="list-style-type: none"> • conversații în grup pe teme date; • exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. „Spune și dă mai departe”, „Continuă povestea”, „Statuile vorbitoare” etc.; • dezvoltarea inițiativei de comunicare și a 	<p>2.4. Aplicarea regulilor elementare ale comunicării în situația participării la o discuție în clasă</p> <ul style="list-style-type: none"> • discuții, în perechi și în grup, pe teme date; • exersarea unor reguli de comunicare eficientă: vorbire pe rând, ascultare, păstrarea ideii - ex. „Spune mai departe”, „Continuă povestea” etc.; • dezvoltarea inițiativei de comunicare și a

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>comunicării;</p> <ul style="list-style-type: none"> solicitarea de informații suplimentare pentru clarificarea unor nelămuriri. 	<p>capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.);</p> <ul style="list-style-type: none"> solicitarea politicoasă de informații suplimentare, în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.), pentru clarificarea unor nelămuriri. 	<p>capacității de a interveni politicos în actul comunicării în contexte formale (ora de curs) și nonformale (recreații, drumeții etc.);</p> <ul style="list-style-type: none"> jocuri de rol „emițător-receptor”, vizând formarea comportamentului de ascultător.

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual</p> <ul style="list-style-type: none"> observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; observarea a diferite suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.); confeccionarea cărții proprii – caietul de epocă. 	<p>3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual</p> <ul style="list-style-type: none"> observarea cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi etc.; confeccionarea cărții proprii – caietul de epocă; observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc.). 	<p>3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea semnificației unor mesaje exprimate pe suport vizual și în scris, în contexte variate</p> <ul style="list-style-type: none"> observarea cărților în vederea identificării titlului, autorului etc.; confeccionarea cărții proprii – caietul de epocă; observarea și utilizarea diferitelor suporturi de lectură (ex.: carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text, carte de poezii etc.).
<p>3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje de necesitate imediată, din contextul uzual</p> <ul style="list-style-type: none"> identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: M - Metrou, H - Spital, I - Informații, intrare, ieșire, P - parcare, trecere de pietoni, culori semafor etc.; sortarea unor semne, simboluri grafice identice; punerea în corespondență a imaginilor cu 	<p>3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje din contextul familiar</p> <ul style="list-style-type: none"> identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: stema țării, a orașului, unele semne de circulație (stație, pistă pentru biciclete, trecere de pietoni, culori semafor etc.); punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate; decodarea unor mesaje, indicatoare din 	<p>3.2. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje, în contexte variate</p> <ul style="list-style-type: none"> exerciții de intonare corectă a propozițiilor enunțiative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); exerciții de citire a unui text cunoscut, cu adaptarea intonației impuse de semnele de punctuație; exerciții de recitare expresivă de poezii și fabule;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>mesaje orale indicate;</p> <ul style="list-style-type: none"> • decodarea unor mesaje, indicatoare din clasă/ școală; • crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/ școală. 	<p>clasă/ școală;</p> <ul style="list-style-type: none"> • crearea cu ajutorul copiilor a unor simboluri pentru mesaje utile în clasă/ școală. 	<ul style="list-style-type: none"> • identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în fabule și legende; • punerea în corespondență a unor simboluri întâlnite în fabule și legende cu trăsături omenești; • crearea de către copii a unor simboluri pentru mesaje utile în viața de zi cu zi.
<p>3.3. Desprinderea formei literelor mari de tipar</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; • exerciții de asociere a obiectului cu litera și cu sunetul prin povestea literelor, imaginea desenată pe tablă și în caiete; • exerciții de repovestire – povestea literelor. 	<p>3.3. Desprinderea formei literelor mari și mici de tipar</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea desenului cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; • exerciții de asociere a sunetelor cu literele de tipar, pornind de la povestea literelor, modelul desenat pe tablă și în caiete; • exerciții de repovestire – povestea literelor, basme. 	<p>3.3. Desprinderea formei literelor mari/mici de tipar și de mână și a regulilor de bază folosite la scrierea unor cuvinte, propoziții, a unor texte scurte</p> <ul style="list-style-type: none"> • exersarea desenului tematic cu ajutorul cuburilor și creioanelor ceracolor; • exerciții de asociere a sunetelor cu literele de mână pornind de la modelul desenat pe tablă și în caiete; • exerciții de observare a corectitudinii scrierii unor cuvinte, propoziții, texte scurte; • exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe la capăt de rând etc.; • exerciții de observare a încadrării în pagină; • exerciții de recunoaștere a elementelor specifice unui text scris: titlul, autorul, alineate etc.
<p>3.4. Recunoașterea literelor mari de tipar și a unor cuvinte uzuale scurte scrise cu litere mari de tipar, din universul imediat</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de identificare a literelor mari de tipar scrise cu mâna; • identificarea de asemănări și deosebiri între litere; • exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice; • jocuri de identificare a literelor și a unor 	<p>3.4. Recunoașterea unor cuvinte uzuale, scrise cu litere mari și mici de tipar din mediul familiar</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de identificare a literelor mari și mici de tipar; • exerciții de identificare a unor cuvinte monosilabice scrise cu litere de tipar; • jocuri de identificare a literelor și cuvintelor monosilabice/ plurisilabice, a unor propoziții scrise de copii. 	<p>3.4. Recunoașterea unor cuvinte și propoziții, scrise cu litere mari și mici de tipar și de mână, din mediul familiar</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de identificare a cuvintelor monosilabice și plurisilabice scrise cu litere de tipar și de mână; • exerciții de identificare a unor cuvinte de bază și propoziții tipărite și/ sau scrise cu litere de mână; • jocuri de identificare a unor cuvinte

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
cuvinte monosilabice scrise de copii cu litere mari de tipar.		monosilabice/ plurisilabice, a unor propoziții tipărite și/ sau scrise de copii.

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>4.1. Reproducerea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de reproducere/ creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări) folosind imagini/ litere prin desen, colaj etc. 	<p>4.1. Crearea unor mesaje, în contexte familiare de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, invitații la serbări) folosind desene, colaje, imagini cuvinte/ propoziții etc. 	<p>4.1. Crearea unor mesaje, în contexte variate de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de creare a unor mesaje diverse (ex. felicitări, programe/ invitații la serbări) folosind desene, cuvinte, propoziții etc.
<p>4.2. Trasarea conturilor literelor mari de tipar, prin intermediul unei varietăți de materiale</p> <ul style="list-style-type: none"> • modelarea literelor din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; • exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; • pipăirea literelor modelate sau „tipărite” în relief pe diferite suporturi; • exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de mărgel, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; • trasarea de litere mari de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor; • poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; • orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt 	<p>4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții simple, cu litere mari și mici de tipar</p> <ul style="list-style-type: none"> • modelarea literelor mari și mici de tipar, din ceară, lut, aluat, pastă de hârtie etc.; • exerciții de redare a formei literei (semnul pentru sunet) în diferite modalități: mers, cu degetul în aer, pe bancă etc.; • pipăirea literelor modelate sau „tipărite” în relief pe diferite suporturi; • exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin desen, înșirare de mărgel, modelaj, ruperea hârtiei după un contur etc.; • trasarea de litere mari și mici, de tipar după modelul din poveste și cel oferit de învățător la tablă, folosind cuburi ceracolor, creioane groase ceracolor, creioane colorate groase; • poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp; • orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga, deasupra, dedesubt etc.; 	<p>4.2. Scrierea de cuvinte și propoziții dezvoltate, cu litere mari și mici, de mână și de tipar, cu ajutorul unei varietăți de materiale</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de scriere a unor cuvinte care conțin grupuri de sunete, grupuri de litere, aglomerări de consoane; • exerciții de scriere, dictare, copiere a unor propoziții simple, de folosire a majusculei și a semnelor de punctuație etc.; • exerciții de transformare a propozițiilor simple în propoziții dezvoltate (fără referire la terminologie); • exerciții de integrare în enunțuri proprii a unor cuvinte necunoscute etc.; • exerciții de redactare a unor texte de mică întindere pe baza unui suport vizual și/ sau a unui șir de întrebări; • exerciții de scriere caligrafică; • exerciții de apreciere corectă a spațiului dintre cuvinte.

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>etc.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de reprezentare prin desen a formelor literelor alfabetului (semnele pentru sunete). 	<ul style="list-style-type: none"> • exerciții de reprezentare a formelor literelor mari și mici, de tipar (semnele pentru sunete). 	
<p>4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje</p> <ul style="list-style-type: none"> • „scrierea” de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; • confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; • crearea unui orar pe un cod de culori sau simboluri valabile pentru toți copiii; • crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri; • crearea/ desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca „fructe” zilele de naștere ale copiilor; • confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, text scris, simboluri, pe teme familiare copiilor. 	<p>4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> • „scrierea” de mesaje diverse, folosind desene, simboluri inventate spontan; • confecționarea propriei cărți (caietul de epocă) în care se vor folosi și limbaje neconvenționale; • crearea unui orar pe un cod de culori și în cuvinte sau simboluri ; • crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte și propoziții; • crearea/ desenarea copacului cu 12 ramuri ce are ca „fructe” zilele de naștere ale copiilor; • confecționarea unor mini-albume cu imagini, desene, texte scrise, simboluri, pe teme familiare copiilor; 	<p>4.3. Manifestarea interesului pentru mesaje scrise într-o varietate de limbaje, în contexte variate</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de redactare corectă a propozițiilor enunțiative, exclamative și interogative (fără menționarea terminologiei); • exerciții de redactare a unui text cunoscut, cu utilizarea corectă a semnelor de punctuație; • crearea unui orar personalizat; • confecționarea propriei cărți (caietul de epocă); • crearea și completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri, cuvinte, propoziții, fraze; • exerciții de redactare de mesaje scrise (bilete, felicitări etc.) pe suporturi variate, în diverse scopuri (de informare, de solicitare, de mulțumire etc.).

CONȚINUTURI

Domeniul	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>Scriere/ citire/ lectură</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Caietul de epocă, desene ▪ Cartea – volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină ▪ Literele mari de tipar, scrise de copii ▪ Citirea literelor scrise <p>Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura maghiară și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Caietul de epocă, desene ▪ Cartea – volum, coperte, foaie, pagină, numerotarea paginii, direcții de orientare în pagină ▪ Literele mari și mici de tipar, grupurile de litere, scrise de copii ▪ Alfabetul (literele mari și mici de tipar) ▪ Citirea cuvintelor mono- și plurisilabice <p>Tematica textelor povestite trebuie să reflecte universul basmelor din literatura maghiară și universală. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere, urmărind o creștere progresivă a numărului de cuvinte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Caietul de epocă. ▪ Cartea. Așezarea textului în pagină. ▪ Textul. Titlul. Autorul ▪ Literele de mână, grupurile de litere, scrise de copii ▪ Alfabetul (litere mici și mari de mână) ▪ Citirea cuvintelor mono și plurisilabice ▪ Textul literar ▪ Textul narativ ▪ Povestirea, pe scurt, orală/ în scris a unor fragmente. Povestirea orală a textului. Recunoașterea personajelor. ▪ Textul liric: poezii cu tematică diversă <p>Tematica textelor trebuie să reflecte universul copilăriei și valorile proprii acestuia, întâmplări cu animale, fabule și legende. Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, precum și texte nonliterare, de mică întindere. Studiarea textului literar trebuie să aibă în vedere citirea corectă, fluentă și expresivă a acestuia, explicarea cuvintelor și rezolvarea problemelor de vocabular.</p>
<p>Comunicare</p>	<p>Comunicarea orală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de dicție pentru articulare corectă ▪ Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului, etc. ▪ Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor 	<p>Comunicarea orală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de dicție pentru articulare corectă ▪ Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului, etc. ▪ Jocuri de cuvinte din folclorul copiilor ▪ Basme din literatura maghiară și universală 	<p>Comunicarea orală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de dicție pentru articulare corectă ▪ Poezii, jocuri de cuvinte ▪ Propoziția. Intonarea propozițiilor. ▪ Dialogul <p>Comunicarea scrisă:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Literele de mână ▪ Scrierea de mână și prezentarea textului.

Domeniul	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Basme din literatura maghiară și universală ▪ Povești create de învățător pentru introducerea literelor <p>Comunicarea scrisă:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Literele mari de tipar <p>Contexte de realizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Copierea literelor mari de tipar, a cuvintelor, scrise cu mâna sau tipărite 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Repovestirea poveștilor create de învățător pentru introducerea literelor ▪ Cuvântul, propoziția, dialogul <p>Comunicarea scrisă:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Literele mari și mici de tipar ▪ Silabe, cuvinte, propoziții; așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte) <p>Contexte de realizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Copierea literelor mari și mici de tipar, a cuvintelor, a propozițiilor, scrise cu mâna sau tipărite 	<p>Scrierea caligrafică. Așezarea corectă în pagina de caiet: plasarea titlului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ortografia. Scrierea corectă a cuvintelor. ▪ Punctuația. Semnele de punctuație: punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, linia de dialog, două puncte, virgula. <p>Textele pentru dictare vor fi scurte.</p> <p>Contexte de realizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ). Teme. Copieri de texte. Dictări. Biletul. ▪ Scrierea imaginativă.
<p>Elemente de construcție a comunicării</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. ▪ Sunetele limbii maghiare. Articulația vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de „vocale” și „consoane”. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propoziția, cuvântul, silaba. Noțiunile nu vor fi definite, lucrându-se cu acestea în mod intuitiv. ▪ Sunetele limbii maghiare. Articulația vocalelor și consoanelor. Nu se vor utiliza termenii de „vocale” și „consoane”. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lexicul ▪ Cuvântul – grup de sunete asociat cu un înțeles. Cuvintele cu sens asemănător. Cuvintele cu sens opus. ▪ Noțiuni de fonetică ▪ Sunetul și litera – corespondența dintre ele. Vocalele și consoanele. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe – despărțire la capăt de rând. Alfabetul – actualizare.

SUGESTII METODOLOGICE

Limba maternă are un rol extrem de important în educație, deoarece ajută la formarea armonioasă a personalității și la dezvoltarea gândirii structurate. Prin limbă comunicăm, deci aceasta este elementul de bază al educației. Comunicând, putem să-i ajutăm pe copii să se dezvolte sănătos atât sufletește, cât și spiritual. Limba transmite cultura unui popor și ajută la dezvoltarea relațiilor sociale. Prin aprofundarea și extinderea cunoștințelor și competențelor lingvistice se dobândesc noi cunoștințe și se dezvoltă abilitățile de rezolvare a problemelor.

Pe parcursul procesului de învățare este foarte importantă conștientizarea utilizării și dezvoltării corecte a limbii materne. Îngrijirea și protejarea limbajului spontan cu care sosesc copiii la școală sunt la fel de importante ca și înțelegerea funcționării limbii. Pe parcursul orelor de limba maternă – ca de altfel la toate activitățile de învățare – pedagogul vizează întotdeauna caracteristicile specifice vârstei și, pe baza acestora, alege metodele de predare și activitățile.

În clasele pregătitoare, I și a II-a predarea limbii materne – ca și toate celelalte discipline și activități – se bazează pe curiozitatea naturală și pe nevoia de mișcare a copilului. Activitățile copiilor vizează aptitudini și deprinderi variate. *Se pune accentul pe trăiri și experiențe cu sens, care pot fi urmărite și înțelese și de copii. La această vârstă educația copiilor se bazează pe învățarea prin experiențe, printr-o pedagogie a acțiunii.* Această orientare se adresează prin urmare copilului ca întreg. În procesele în care este implicat, el participă cu toate simțurile și îi sunt stimulate sentimentele, înțelegerea și fantezia.

În clasa pregătitoare și clasa I se pune un accent deosebit pe crearea și exersarea mișcărilor mari precum și a distingării auditive a fonemelor, deoarece aceste deprinderi vor constitui bazele scris-cititului.

În clasa a II-a un rol deosebit revine aducerii cititului la nivel de deprindere, respectiv exersarea folosirii conștiente a regulilor gramaticale de bază.

Îndrumarea individuală a copiilor în toate aceste clase se bazează pe observarea și înregistrarea regulată a evoluției lor, iar măsurile de sprijinire a dezvoltării – care sunt discutate și individual cu părinții – sunt puse în practică.

Se recomandă ca activitățile școlare să fie organizate de către pedagog cu atenție, echilibrat, putând fi astfel evitată supra(sub)solicitarea copilului. Este de o importanță majoră crearea unui ritm sănătos al zilei și al săptămânii. Anotimpurile și sărbătorile de peste an dau, în timp, o configurație familiară structurii anului. Poeziile, cântecele din partea ritmică sunt selectate ținându-se cont de această configurație.

Toate cântecele, poeziile se rostesc împreună, în cor, atât dimineața, la partea ritmică, cât și la serbările lunare/ anotimpului.

Zilnic, copiii vor asculta o povestire, fabulă, legendă (a se vedea Nota de prezentare), pe care ulterior le pot repovesti.

LITERATURĂ RECOMANDATĂ

Culegerile de basme populare ale lui Benedek Elek, Illyés Gyula, Arany László, frații Grimm, etc.

Poeziile pentru copii ale lui Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Szilágyi Domokos, Zelk Zoltán, Tamkó Sirató Károly, Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Csanádi Imre, Demény Péter, Kovács András Ferenc, Devecsery Gábor, Osváth Erzsébet, etc.

Petres Csaba (red.): *Tücsök koma, gyere ki!*

Forrai Katalin: *Ének az óvódában*

T. Aszódi Éva (red.): *Cini-cini muzsika*

Toró Jolán - Tánczos Ibolya: *A beszédfejlesztés tanítói kézikönyve*

Gazda Klára: *Gyermekvilág Esztelneken*

Haider Edit (red.): *Bújj, bújj, zöld ág...*

Montágh Imre: *Tiszta beszéd*

Jakob Streit: *Állattörténetek; A méhek élete; Hadd legyek a testvéred*

Szentkúti Márta: *Akik meghallották Isten hívását*

Selma Lagerlöf: *Krisztus legendák*

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Szabadságra nevelés. [Educație pentru libertate]*, „Török Sándor” Waldorf-pedagógiai Alapítvány, 2003.
- Kulcsár Gábor, *Az írás-olvasás tanítása a Waldorf iskolában [Predarea scris-cititului în școala Waldorf]*, KFPT, Budapest, 2004.
- Rawson Martin, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Steiner Rudolf, *Átalános embertan, [Antropologia generală]*, Genius, Budapest, é.n.
- Steiner Rudolf, *A nevelés művészete. Metodika-didaktika [Arta educației. Metodică-didactică]*, Genius, Budapest, f.a.
- Steiner Rudolf, *A nevelés művészete. Szemináriumi beszélgetések [Arta educației. Discuții de seminar]*, Genius, Budapest, f.a.
- Vekerdy Tamás, *A Waldorf iskola első három évének programjáról [Despre programa școlii Waldorf în primii trei ani]*. In: U.ö: *Milyen iskola kell a gyerekeknek*, Filum, 2003.
- *** *A magyarországi Waldorf-iskolák kerettanterve [Curriculumul-cadru al școlilor Waldorf din Ungaria]*. Aprobát prin OM: 17/ 2004. (V.20.)